

СВІТ МАЛОГО УКРАЇНЦЯ

Марія ЧУМАРНА

ЗЕРНЯТКО

Читанка–помічниця

**Додаток до підручників
з літературного читання**

2 КЛАС

У двох частинах

Частина II

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 821.161.2(075.2)
ББК 81.2Укр я71
Ч-90

Серію засновано 2006 року
Художник Віра Чипурко

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(протокол №7 від 13.03.2013 р.)

Чумарна М.І.

Ч-90 Зернятко : Читанка-помічниця : додаток до підручників з літературного читання. 2 кл. : у 2-х ч. : Ч. П / М.І. Чумарна. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан. — 2013. — 128 с. — (Світ малого українця).

ISBN 966-408-010-1 (серії)

ISBN 978-966-10-2399-3

Ця читанка запрошує другокласників у мандрівку від осені до зими через відкриття таємниць природи та свого власного світу — світу малого українця.

Посібник відповідає новій навчальній програмі Міністерства освіти та науки України та чинним підручникам “Літературне читання. 2 кл.” (авт. Савченко О.Я.), “Літературне читання. 2 кл.” (авт. Науменко В.О.).

УДК 821.161.2(075.2)

ББК 81.2Укр я71

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ:

Прочитай
виразно

Запитання
та завдання

Словникова
робота

Увага!

Завдання
творчого
характеру

Завдання
підвищеної
складності

Робота
в парах
(або групах)

Пограємося

Прислів'я
та приказки,
скоромовки,
загадки

Робота
з малюнками

ISBN 966-408-010-1 (серія)

ISBN 978-966-10-2399-3

© Навчальна книга — Богдан, 2013

РІЗДВЯНІ ВІЗЕРУНКИ

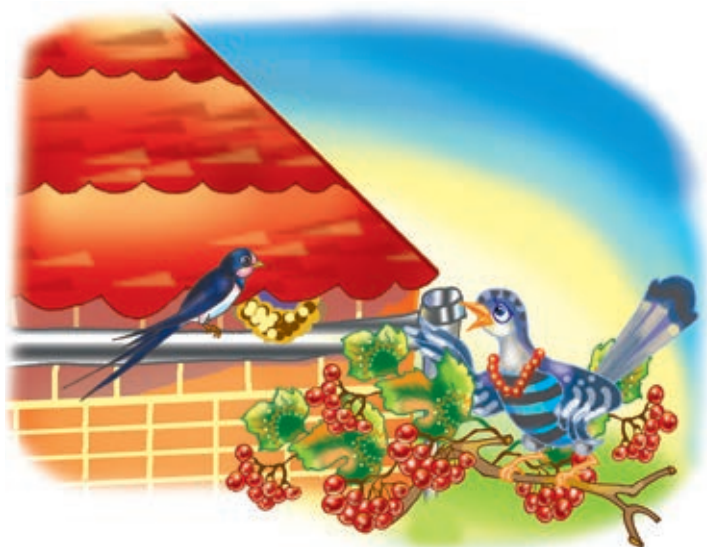
КОЛЯДА

Дуже давно Колядою називали сонце, бо воно по небу колом іде. Тепер коляда, колядка — це різдвяна пісня, що славить велике свято — Різдво Христове.

Колядку співають колядники — ватага дітей чи дорослих, котрі заходять у хату, посівають і віншують господаря, господиню та їхніх діток, прославляють народження світу, нового сонечка та маленького Сина Божого.

Часто ці ватаги розігрують виставу про те, як в убогій печері, на сіні серед ягнят народилось маленьке Дитячко, яке навчило всіх людей жити в мирі і любові. Така вистава називається в Україні «вертеп», бо так називали печеру.

— Люди мене шанують, бо і я про них дбаю. Що-весни дарую їм свої добрі пісні, звеселяю, приношу щастя кожній хаті. Та й до серця їм, як я про своїх діток дбаю, бо й люди своїх діток голублять і доглядають. А ти, Зозуле, живеш без роду, дітьми не опікуєшся, — така тобі й шана від людей.

Байка — вигадана історія про тварин, в якій вгадуються вчинки людей.

Прочитай виразно байку. Спробуй передати лагідну вдачу ластівки і трішки гордовиту вдачу зозулі. Придумай про кожну з цих пташок маленьку баєчку.

Чим тобі подобається зозуля? Чи бачив ти ластівчине гніздо?

Які ще пташки мостять навесні свої гнізда? З чого вони роблять своє житло?

ПРИСЛІВ'Я

- ◆ Кожен птах своє гніздо хвалить.
- ◆ Рідна домівка у кожного своя.
- ◆ Хоч у дуплі — аби на рідній землі.
- ◆ Маленька пташина, та велике серце має.

ТИ, ЗОЗУЛЕНЬКО СИВА

Веснянка

Ти, зозуленько сива,
ти нас розвеселила,
як почала кувати —
повиходили з хати.
Ой вийшла сестра із братом,
ой вийшла мама з татом,
ой вийшли усі дівоньки —
виводять гаївоньки.

Гаївки, гагілки, ягілки, веснянки — весняні пісні з хороводами та іграми, які співали дівчата і хлопці, закликаючи весну, у час Великодня.

Володимир
ЛУЧУК
(1934–1992)

Поет, перекладач. Народився у селі Матче на Волині (тепер — територія Польщі). У його книжках для дітей — ряд цікавих творів, в яких багато гумору, відчуття багатства рідної мови, тонкої спостережливості. Найвідоміші — «Хитрий лис фарбує ліс», «Жива вода», «Дарунки для мами» та ін.

Дмитро
ЧЕРЕДНИЧЕНКО

Народився 30 листопада 1935 р. в селі Межиріч Канівського району Київської області. Автор багатьох віршів та повістей для дітей молодшого і середнього шкільного віку. Відомий перекладач, упорядник читанок для початкової школи. У творах Дмитра Чередниченка променить любов до рідного краю. Живе і працює у Києві.

Василь ЧУХЛІБ
(1941–1997)

Письменник, який у своїх творах навчав дітей бути уважними до природи, навчатися любові в найдрібнішої комашки. Народився в селі Лебедівка на Чернігівщині в учительській сім'ї. Як і батьки, своє життя присвятив дітям.

Анатолій КОСТЕЦЬКИЙ
(1948–2005)

Народився в Києві у вчительській родині. Змалечку проявив у собі талант письменника. Видав тридцять книжок для дітей, найвідоміші з яких — «Все про мене», «Лист до птахів», «Постукай у моє вікно», «Все — як насправді», «Мінімакс — кишеньковий дракон, або День без батьків» та ін.

Богдан ЧЕПУРКО

Автор декількох цікавих книжок для дітей, відомий поет, який народився в 1949 р. у селі Осівці Бучацького району Тернопільської області. Його вірші про рідну мову, про українську землю — «Країну соловейків» — подобаються дітям і навчають любити Україну так, як люблять її пташенята, що завжди повертаються додому з далекого вирію.

Марія ЧУМАРНА

Письменниця, педагог, засновниця авторської школи «Тривіта» у м. Львові. Написала близько тридцяти книжок для дітей, в які увійшли вірші, казки, байки та фантастичні повісті для дітей молодшого шкільного віку. Народилася в 1952 році у селі Рекшин на Тернопільщині. Живе і працює у Львові.

ЗМІСТ

РІЗДВЯНІ ВІЗЕРУНКИ.....	3
Коляда	4
Добрий вечір. <i>Колядка</i>	5
Акровірш. <i>Володимир Лучук</i>	6
Щедрівка	7
Щедрик.....	8
У КОЛІ ДРУЗІВ	9
Друзяки. <i>Платон Воронько</i>	10
Кошеня. <i>Платон Воронько</i>	10
Дивовижна дружба. <i>Олександр Копиленко</i>	13
Мирилки	15
Ми з тобою йшли... <i>Вірш-жарт</i>	16
Два півники. <i>З народного</i>	16
Котик і півник. <i>Казка</i>	18
Гра «Знайди свою квітку»	21
МИ ЧЕКАЄМО ВЕСНУ.....	23
Стрітення	24
День народження Лесі.....	27
Як дитиною, бувало... <i>Леся Українка</i>	27
Сніг з морозом... <i>Леся Українка</i>	28
На зеленому горбочку. <i>Леся Українка</i>	29
Он ярочки зелененькі... <i>Леся Українка</i>	30
Заклички.....	31
До сонечка	31
До пташок	32
До жайворонків	32
До соловейка	33
Ой ластівонька та й прилітає	33
Народні прикмети.....	33

ПРИЛЕТІЛА ЛАСТІВОЧКА	35
Барвінок. <i>Наталя Забіла</i>	36
День народження Тараса.....	37
Встала весна... <i>Тарас Шевченко</i>	37
Весна, садочки зацвіли... <i>Тарас Шевченко</i>	38
Світає... <i>Тарас Шевченко</i>	38
Тече вода з–під явора. <i>Тарас Шевченко</i>	39
Про що вони гомонять? <i>Марія Чумарна</i>	40
Якби у мене песик був... <i>Євгенія Горева</i>	41
Облітав журавель. <i>Платон Воронько</i>	42
Мрія. <i>Дмитро Павличко</i>	43
Як Квітень до Березня в гості їздив. <i>Казка</i>	45
Веснянки	47
Благослови, мати	47
Дівчаточка–вороб'ята.....	48
Сіє баба мак. <i>Гра</i>	48
Ой чого ти, жайворонку? <i>З народного</i>	50
Прилетіли жайворонки. <i>Василь Сухомлинський</i>	51
Ластівка. <i>Борис Грінченко</i>	52
Веснянка. <i>Олександр Олесь</i>	53
Весна у лісі. <i>Олександр Копиленко</i>	54
Мишка, миска і Мишко. <i>Володимир Лучук</i>	54
Надійшла весна. <i>Іван Франко</i>	55
Пробудження землі.....	56
Як птахи гуртом орали. <i>Байка</i>	56
Світ подарунків	58
Липка. <i>Платон Воронько</i>	58
Ластівка. <i>Анатолій Камінчук</i>	59
Береза. <i>Анатолій Камінчук</i>	60
Ластівка і зозуля. <i>Байка</i>	60
Ти, зозуленько сива. <i>Веснянка</i>	62
Вербна неділя.....	63
Вербові сережки. <i>Ліна Костенко</i>	64
СВІТ — ВЕЛИКА ПИСАНКА	65
Великдень.....	66
Христос воскрес! <i>Леонід Глібов</i>	66

Розмалюю писанку. <i>Дмитро Чередниченко</i>	67
Писанка. <i>Зірка Мензатюк</i>	67
Звію вінець. <i>Гра</i>	69
Подоряночка. <i>Гра</i>	70
Сонечко. <i>Леся Силенко</i>	71
Цікавий клубочок. <i>Василь Сухомлинський</i>	71
Гуси. <i>Володимир Підпалий</i>	72
А я у гай ходила. <i>Павло Тичина</i>	73
Шум. <i>Микола Воробйов</i>	74
Ой нумо, нумо. <i>Гра</i>	75
Загадка. <i>Марійка Підгірянка</i>	75
Найвеселіший місяць. <i>Олександр Копиленко</i>	76
Як зробити день веселим. <i>Анатолій Костецький</i>	77
Хто свічки засвітив? <i>Василь Сухомлинський</i>	78
Котилася тарілочка. <i>Леонід Глібов</i>	79
Кольоровий віршик. <i>Євгенія Горева</i>	79
Чарівна корова. <i>Богдан Чепурко</i>	80
ЩО НАЙКРАЩЕ НА ЗЕМЛІ	81
Матінка–земля	82
Пробудження. <i>Марійка Підгірянка</i>	83
Добрідень тобі, Україно моя! <i>Павло Тичина</i>	83
Де найкраще місце на землі. <i>Дмитро Павличко</i>	84
Яке щастя? <i>Василь Сухомлинський</i>	85
Яка стежка найкраща? <i>Дмитро Чередниченко</i>	86
Чайки і рак. <i>Василь Сухомлинський</i>	86
Про мову. <i>Богдан Чепурко</i>	87
Чарівниця–мова. <i>Марія Чумарна</i>	88
Словенятко. <i>Надія Кир'ян</i>	89
Соловей і жук. <i>Василь Сухомлинський</i>	90
ДЕ КАЗКА — ТАМ ПІДКАЗКА	93
Івасик–Телесик. <i>Українська народна казка</i>	94
Вовк і семеро козенят. <i>Українська народна казка</i>	96
Насмішкувате слово. <i>Народна притча</i>	98
Про горду качку. <i>Байка</i>	99
Ображена черепаха. <i>Байка</i>	100

Кіт і миша. <i>Іван Крип'якевич</i>	101
Казка про світло. <i>Григорій Сковорода</i>	102
Бузиновий цар. <i>Ліна Костенко</i>	103
ВЖЕ ЛІТЕЧКО ПРИХОДИТЬ	105
Літній день. <i>Михайло Коцюбинський</i>	106
Дощик. <i>Богдан Чепурко</i>	107
Три метелики. <i>Леся Українка</i>	107
Дивосвіт. <i>Любов Забашта</i>	109
Джміль. <i>Василь Шкляр</i>	110
Равлик. <i>Василь Чухліб</i>	111
Ранок. <i>Тамара Коломієць</i>	112
Літо. <i>Марія Чумарна</i>	112
Я ТВОРЮ СЛОВАМИ СВІТ	113
Літературні таємниці	114
Слимачок. <i>Оленка Угрин</i>	114
Хай буде радість. <i>Ганнуся Гаврилів</i>	115
Творимо вірші	115
Акровірші. <i>Наталя Кіяновська, Олег Ломага</i>	116
Пишемо казки	116
Замок щастя. <i>Лада Москалець</i>	117
Вірші–забавлянки	117
Паліндроми–забавлянки. <i>Тарас Чипурко, Володимир Лучук</i>	118
Сонце. <i>Богдан Стельмах</i>	118
Переплутанка. <i>Анатолій Григоруk</i>	119
Про письменників	120

Навчальне видання

Серія «Світ малого українця»

Чумарна Марія Іванівна

ЗЕРНЯТКО

Читанка-помічниця

Додаток до підручників з літературного читання

2 клас

У двох частинах

II частина

Головний редактор *Богдан Будний*

Редактор *Любов Левчук*

Художник *Віра Чипурко*

Обкладинка *Віри Чипурко*

Комп'ютерна верстка *Галини Тернопільської, Ольги Кравчук*

Підписано до друку 14.08.2013. Формат 70×100/16. Папір офсетний.
Гарнітура Pragmatica. Умовн. друк. арк. 10,40. Умовн. фарбо-відб. 41,60.

Видавництво «Навчальна книга – Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга – Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002

Навчальна книга – Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008

тел./факс (0352)52-06-07; 52-19-66; 52-05-48

office@bohdan-books.com

www.bohdan-books.com

ISBN 978-966-10-2399-3

9 789661 023993